

Súd: Krajský súd Nitra
Spisová značka: 5CoP/23/2021
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4120204025
Dátum vydania rozhodnutia: 28. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Boris Minks
ECLI: ECLI:SK:KSNR:2021:4120204025.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Nitre v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Borisa Minksa a sudcov JUDr. Vladimíra Pribulu a JUDr. Olivera Kolenčíka v právnej veci navrhovateľky: O. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., D. Y. zastúpená: JUDr. Gabrielou Strýčekovou, advokátkou, so sídlom Nitra, Coborihu 2, IČO: 36 112 950, domnelého otca: R. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., O. B. XX, toho času O., P. XX, a maloletého dieťaťa: W. M., nar. XX. XX. XXXX, bytom O., D. Y., zastúpená Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nitra, so sídlom Nitra, Štefánikova trieda 88, ako kolíznym opatrovníkom, v konaní o určenie otcovstva a úpravu práv a povinností k maloletému dieťaťu, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Nitra č. k. 7Pc/9/2020-134 z 21. apríla 2021, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom IV. výroku m e n í tak, že otec je povinný platiť na výživu maloletej W. M., nar. XX. XX. XXXX výživné v sume 90 eur mesačne počnúc od 26. 03. 2020, a to vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletej.

II. Výrok V. napadnutého rozsudku o zročnom výživnom a výrok VII. o náhrade trov konania z r u š u j e a vec v r a c i a prvoinštančnému súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nitra (súd prvej inštancie podľa § 12 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len "CSP" v spojení s § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok, ďalej len "CMP") rozsudkom č. k. 7Pc/9/2020-134 z 21. apríla 2021, zastavil konanie o určenie otcovstva. Maloleté dieťa zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľky. Ďalším výrokom určil, že právo zastupovať maloleté dieťa majú obaja rodičia. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloleté dieťa od 22. 09. 2017 sumou 90 eur mesačne, ktoré je splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Zročné výživné na maloleté dieťa za obdobie od 22. 09. 2017 do 30. 04. 2021 predstavuje sumu 3 890 eur, ktoré povolil otcovi splácať v mesačných splátkach vo výške 30 eur spolu s bežným výživným, počnúc prvou splátkou v mesiaci nasledujúcom po právoplatnosti rozsudku. Styk otca s maloletým dieťaťom neupravil. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľke priznal náhradu trov konania voči otcovi.

2. Rozhodnutie právne odôvodnil s poukazom na § 24 ods. 1, 4, § 25 ods. 2, § 36 ods. 1, § 62 ods. 1, 2, 3, 4, 5, § 75 ods. 1, § 77, § 84, § 90 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“ alebo len „ZoR“), § 53, § 58, § 109 a § 110 CMP.

3. V odôvodnení súd poukázal na to, že navrhovateľka ako matka maloletého dieťaťa návrhom doručeným súdu prvej inštancie dňa 26. 03. 2020 požadovala, aby súd určil, že (domnelý) otec je otcom jej mal. dieťaťa, pretože s ním mala pohlavný styk v čase rozhodnom pre splodenie mal. dieťaťa, pričom domnelý otec dieťaťa sa vyjadril tak, aby otcovstvo určil súd. Dieťa navrhla zveriť do jej osobnej starostlivosti, otcovi určiť od narodenia maloletej, t. j. 22. 09. 2017 výživné vo výške 100 eur mesačne.

Navrhla, aby právo zastupovať maloletú a spravovať jej majetok patrilo obom rodičom. Súčasne matka požadovala priznať náhradu trov konania. V návrhu uviedla, že je na rodičovskej dovolenke a poberá rodičovský príspevok vo výške 290 eur mesačne a prídavok na dieťa vo výške 24,95 eura. Uviedla, že na maloletú má okrem bežných výdavkov aj zvýšené náklady spojené so zvýšenou zdravotnou starostlivosťou o dieťa, ktoré je sledované od narodenia v neurologickej ambulancii MUDr. Z. O. z dôvodu febrilných kŕčov. Pripojila rodný list, výpis z listu vlastníctva č. XXXX, lekárske správy ohľadne maloletej.

4. Označený otec sa k návrhu písomne nevyjadril.

5. Kolízny opatrovník na pojednávaní navrhol, aby (domnelý) otec platil výživné vo výške 90 eur, a to od narodenia dieťaťa.

6. Súd prvej inštancie nariadil pojednávanie, na ktorom vykonal dokazovanie, z ktorého zistil, že z rodného listu mal. W. M. vyplýva, že sa narodila navrhovateľke ako matke dňa 22. 09. 2017 a v rodnom liste nemá zapísaného otca. Účastníci konania, domnelý otec a navrhovateľka určili otcovstvo vo vzťahu k maloletej pred súdom súhlasným vyhlásením rodičov na pojednávaní dňa 22. 03. 2021, v dôsledku čoho už súd ďalšie dokazovania k tejto otázke nevykonával.

7. Z listinných dôkazov mal súd prvej inštancie za preukázané, že (domnelý) otec v súčasnej dobe pracuje na základe dohody o pracovnej činnosti u živnostníka Y. R., so sídlom K. XXX, ktorá je uzavretá na dobu neurčitú na pozíciu pomocný stavebný robotník. Z listiny označenej ako „uznanie záväzku a dohody o splátkovom kalendári“ zistil, že (domnelý) otec sa ako dlžník zaviazal v splátkach vo výške 100 eur splácať dlh veriteľovi - C.. K. F., a to s dátumom splatnosti prvej splátky 20. 07. 2020 a poslednej dňa 20. 05. 2022 titulom vyplatenia jeho exekúcie vo výške 2 253,19 eura. Z ročného zúčtovania preddavkov na daň za rok 2020 (domnelého) otca vyplynulo, že úhrn zúčtovaných a vyplatených príjmov bol vo výške 5 257,56 eura, základ dane bol vo výške 4 414,20 eura, daňový preplatok vo výške 209,66 eura. Z výplatnej pásky za obdobie 12/2020 až 2/2021 rezultoval čistý príjem za uvedené obdobie od 47,72 eura až do 71,60 eura. Z emailovej správy spoločnosti P. zistil, že domnelý otec s touto spoločnosťou ukončil pracovný pomer dohodou, avšak nevedel preukázať dôvod skončenia pracovného pomeru, keďže tvrdil, že mal prisľúbenú prácu v E., avšak doklad o tom nepredložil.

8. Súd prvej inštancie uviedol, že mal. W. M. má v súčasnej dobe 3 roky a 6 mesiacov. V konaní nebolo sporné, že od narodenia žije s matkou, ktorá sa o ňu osobne stará. V starostlivosti o maloletú nezistil žiadne nedostatky, rovnako žiadne námietky ohľadne starostlivosti neprezentoval ani domnelý otec. Navyše dodal, že domnelý otec nežiadal o zverenie dieťaťa do jeho osobnej starostlivosti a v súčasnej dobe neprejavil žiaden záujem akýmkoľvek spôsobom sa zúčastňovať na výchove maloletej. Vzhľadom k uvedenému prvoinštančný súd podľa § 24 ods. 1 Zákona o rodine zveril mal. dieťa do osobnej starostlivosti navrhovateľky a zároveň určil, že právo zastupovať jeho majetok budú mať obaja rodičia, tak ako to žiadala navrhovateľka.

9. V konaní bolo preukázané, že osobnú starostlivosť o dieťa zabezpečuje navrhovateľka, pričom na dieťa mala od narodenia bežné výdavky (sunar, oblečenie, drogéria), zvýšené výdavky taktiež od narodenia matka preukázala z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu dieťaťa, ktorý pretrváva do súčasnosti, pretože maloletá máva febrilné kŕče, pre ktoré býva viackrát do roka hospitalizovaná ústavnou formou vo Fakultnej nemocnici O., čo vyplynulo aj z lekárskeho správ, ktoré navrhovateľka predložila. Matka v návrhu uviedla výdavky na bývanie vo výške 100 eur, na lieky a návštevu lekárov 30 eur, hygienu 40 eur, oblečenie 30 eur, stravu 180 eur a pohonné hmoty 35 eur. Na pojednávaní na nich zotrvala s výnimkou výdavkov na bývanie, ktoré toho času nehradí. Jediným príjmom navrhovateľky, ktorá je na (predĺženej) rodičovskej dovolenke, z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu maloletej je len rodičovský príspevok a prídavok na dieťa (270, resp. od roku 2021 vo výške 275,90 a 24,95 eura). S poukazom na uvedené konštatoval, že nevzhladol žiaden dôvod, pre ktorý by na tieto výdavky neprihliadol, keďže ide o výdavky nevyhnutné na zabezpečenie jej životných potrieb a potrieb mal. W.. Navrhovateľka žije v spoločnej domácnosti s viacerými rodinnými príslušníkmi, pričom žiaden z nich toho času nemá prácu, ktorá by zabezpečovala riadny príjem celej rodiny.

10. Ďalej bolo preukázané, že (domnelý) otec bol v čase narodenia maloletej zamestnaný v spoločnosti P. spol. s r. o., ako agentúrny zamestnanec, pričom jeho priemerný mesačný príjem za obdobie od 09/2017 do 01/2018 predstavoval sumu 905 eur (brutto). Následne pracoval u zamestnávateľa Y. R. Y.,

striedavo na dohodu o pracovnej činnosti a ako zamestnanec. Na pojednávaní uviedol, že nepracuje ako zamestnanec, pretože o prácu prišiel v súvislosti s pandémiou ochorenia COVID-19. Keďže u zamestnávateľa P. spol. s r. o., dosahoval (domnelý) otec príjem, z ktorého by bol schopný plniť svoju vyživovaciu povinnosť voči mal. dieťaťu, a tohto zamestnania sa vzdal bez dôležitého dôvodu, keďže nevedel preukázať, prečo pracovný pomer ukončil dohodou, na čo súd prvej inštancie prihliadol podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, súd mohol vychádzať z tohto príjmu. Domnelý otec nevyužil žiadne možnosti, aby si našiel výhodnejšie zamestnanie, hoci si musel byť vedomý, že z príjmu, ktorý oficiálne dostával (38 eur až 60 eur) u zamestnávateľa Y. R., keď u neho pracoval viackrát na dohodu o pracovnej činnosti je nedostačujúci na jeho prežitie. Bolo preukázané, že rodičia domnelého otca mu prispievajú na jeho výživu a životné potreby, či už formou nákupov, ale aj poskytovaním pravidelných finančných prostriedkov v súhrnnej výške najmenej 300 eur mesačne (už približne 2 roky), preto súd prvej inštancie prihliadol na tieto prostriedky ako jeho príjem. (Domnelý) otec na pojednávaní súhlasil s výživným vo výške 90 eur, pretože si musel byť vedomý, že s ohľadom na jeho schopnosti, možnosti, vek a zdravotný stav je schopný zarobiť aj vyšší príjem ako oficiálne deklaruje, pretože pracuje v oblasti stavebníctva, ktoré v súčasnej dobe zažíva obrovský stavebný rozmach. Navyše, (domnelý) otec má minimálne výdavky na život, pretože tieto potreby mu zabezpečujú rodičia, a aj preto, že podľa jeho vlastného vyjadrenia prispieva na stravu a na náklady len čiastočne. Jediné výdavky, ktoré má sú na platenie exekúcie, vo výške 150 eur (podľa listu na č. I. 106 v konaní sp. zn. 25C/22/2019) a 100 eur C.. K. F., ktorá za neho vyplatila exekúciu. V tejto súvislosti poukázal na § 62 ods. 1 Zákona o rodine, ktorý plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom považuje za ich prvoradú zákonnú povinnosť, ako aj na odsek 5 tohto ustanovenia, vychádzajúc z ktorého má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Rodič je povinný rešpektovať vyživovaciu povinnosť a svoje výdavky usmerniť tak, aby plnenie vyživovacej povinnosti nebolo ohrozené a rovnako je povinný využívať všetky svoje schopnosti a možnosti na zabezpečenie dostatočného príjmu na to, aby si mohol vyživovaciu povinnosť k dieťaťu plniť v čo najväčšom rozsahu. Ďalej súd zdôraznil, že pri rozhodovaní o výške vyživovacej povinnosti voči maloletým deťom je viazaný primárne záujmom maloletého dieťaťa, kde vyživovacia povinnosť je najzákladnejším atribútom rodičovských povinností. Túto je potrebné plniť neustále a v dostatočnom rozsahu tak, aby nedošlo k ohrozeniu zdravého fyzického a psychického vývoja maloletého dieťaťa. Z uvedeného potom vyplývalo, že výživné má prednosť aj pred exekúciami, ktoré (domnelý) otec spláca, avšak vzhľadom na súčasný príjem otca, ktorý je výrazným spôsobom finančne podporovaný svojimi rodičmi, by pre neho nemalo byť problémom plniť si vyživovaciu povinnosť vo výške 90 eur, nevynímajúc ani splátky zročného vo výške 30 eur mesačne.

11. V ďalšom poukázal súd na § 77 Zákona o rodine a konštatoval, že v danej veci je možné za okolností hodné osobitného zreteľa považovať postoj otca, ktorý pred podaním návrhu na určenie otcovstva zo strany navrhovateľky na súd, toto dobrovoľne nechcel uznať, hoci sám na pojednávaní proklamoval svoje pravdepodobné otcovstvo a musel vedieť aj v čase pred podaním návrhu, že je otcom, a aké povinnosti mu z toho vyplývajú. Domnelý otec nechcel uznať svoje otcovstvo aj z dôvodu, aby nemusel platiť výživné, hoci sa dôvodne domnieval, že ide o jeho vlastné dieťa, ako aj z určitej v konaní zistenej animozite k osobe navrhovateľky, ako aj k jej rodine. Hoci ho navrhovateľka kontaktovala ohľadne možnosti určenia otcovstva dobrovoľne bez podania návrhu na súd, túto možnosť nevyužil, pretože preukázateľne chcel, aby o tejto otázke autoritatívne rozhodol súd. Ak by súd nepriznal výživné od narodenia dieťaťa, potom by navrhovateľku výrazne ukrátil o časť výživného, ktoré v konečnom dôsledku patrí dieťaťu, ktoré je odkázané na jej osobnú starostlivosť, osobitne v situácií, ak jeho zdravotný stav je nepriaznivý už od jej narodenia. Vzhľadom na odôvodnené potreby maloletého dieťaťa, schopnosti a možnosti oboch jeho rodičov rozhodol, že otec je povinný prispievať na výživu maloletej vo výške 90 eur mesačne, vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky. (Domnelému) otcovi tak od 22. 09. 2017 do 30. 04. 2021 (keďže v čase rozhodovania súdu už za mesiac apríl bolo splatné výživné do 15-teho dňa v mesiaci) vznikla povinnosť uhradiť zročné výživné v celkovej výške 3 897 eur. Zročné výživné pozostáva z alikvotného výživného za 9 dní v 9/2017 (od narodenia maloletej 22. 09. 2017) vo výške 27 eur a výživné od 10/2017 do 4/2021 á 90 eur (celkom 43 mesiacov) spolu 3 870 eur, čo celkovo činí dlh na výživnom spolu 3 897 eur. Poukazujúc na nepriaznivé zárodkové pomery otca umožnil súd prvej inštancie otcovi tento nedoplatok zaplatiť v splátkach 30 eur mesačne, ktoré budú splatné spolu s bežným výživným, počnúc prvou splátkou v mesiaci nasledujúcom po právoplatnosti tohto rozsudku, zohľadnil pritom nepriaznivú finančnú situáciu domnelého otca a špecifickú dobu ovplyvnenú celosvetovou pandémiou v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19.

12. Pretože navrhovateľka a ani (domnelý) otec nežiadali styk otca s maloletým dieťaťom upraviť, súd ho podľa § 25 ods. 2 Zákona o rodine neupravil, čo výslovne precizoval vo výroku rozsudku.

13. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 58 CMP, keďže v predmetnej veci ide o konanie o určenie rodičovstva, v ktorom mala navrhovateľka preukázateľne úspech, pričom od otca možno spravodlivo požadovať, aby nahradil trov konania, preto jej priznal voči otcovi náhradu trov konania. Trovy konania v konaní navrhovateľke vznikli titulom uhradenia súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia, keďže bola v konaní zastúpená právnym zástupcom. S ohľadom na okolnosti veci dospel k záveru, že je možné od otca spravodlivo požadovať náhradu trov konania, pokiaľ chcel, aby otcovstvo určil autoritatívne súd, v dôsledku čoho zavinil, že navrhovateľke vznikli trovy konania.

14. Proti tomuto rozsudku v časti výroku IV. o určení vyživovacej povinnosti a výroku V. o určení zameškaného výživného podal v zákonnej lehote odvolanie otec maloletej, žiadajúc odvolací súd, aby rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, alebo alternatívne, aby uložil otcovi povinnosť prispievať na výživu maloletého dieťaťa vo výške 90 eur mesačne, ktoré je splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky, počnúc dňom podania návrhu zo strany matky.

15. Namietol, že neexistuje a v konaní ani nebol preukázaný žiadny dôvod hodný osobitného zreteľa, ktorý by odôvodňoval spätné priznanie zročného výživného na maloleté dieťa z a obdobia od 22. 09. 2017 od 30. 04. 2021 vo výške 3 897 eur. Ako dôvod hodný osobitného zreteľa vzhliadol súd prvej inštancie postoj otca, ktorý otcovstvo dobrovoľne uznať nechcel, hoci mal mať vedomosť o tom, že je otcom dieťaťa aj pred podaním návrhu, a to z dôvodu, aby nemusel platiť výživné a nepriznaním spätného výživného bola navrhovateľka výrazne ukrátená o časť výživného. Tieto tvrdenia súdu pritom nie sú ničím preukázané, nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní a nejde o dôvody hodné osobitného zreteľa tak, ako ich deklaruje súdna prax. Do pozornosti odvolacieho súdu dal rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 17CoP/50/2014. Súdom prvej inštancie uvádzané dôvody nie sú okolnosťami, ktoré by navrhovateľke znemožňovali objektívne vykonať kroky smerujúce k uplatneniu takéhoto nároku na súde. Skutočnosť, že chcel otázku určenia otcovstva riešiť autoritatívne súdnou cestou potvrdzuje, že o otcovstve k mal. dieťaťu mal zjavné pochybnosti a nemohol vedieť, že je otcom mal. W.. Navrhovateľka ho kontaktovala ohľadom určenia otcovstva až po dvoch rokoch od narodenia dieťaťa. Po dvoch rokoch bol vyhľadovaný a bez ďalšieho vysvetlenia požadovala, aby podpísal papiere o otcovstve. Takýto postup navrhovateľky v ňom vyvolal dôvodné pochybnosti a nesúlhalil s dobrovoľným uznaním otcovstva. Uvedené skutočnosti mu však nemožno pričítať na jeho ľarchu. Súd nemôže odôvodňovať priznanie zročného výživného tým, že k určeniu otcovstva zaujal postoj, ktorý je súladný so zákonom, t. j. požadovať o určenie otcovstva mal. dieťaťa súdom. Zdôraznil, že si na sociálnej poisťovni, ako aj na súde overoval, či navrhovateľka podala návrh na určenie otcovstva, avšak s negatívnym výsledkom, pričom návrh na súd podala až po pol roku od stretnutia, kedy mu oznámila, že by mal byť otcom. V tomto smere poukázal na rozhodnutie Ústavného súdu SR sp. zn. I. ÚS 99/2018 z 28. marca 2018. Navrhovateľke nebránilo nič v tom, aby podala návrhu skôr, prípadne, aby ho ako otca maloletej vyhľadala skôr po narodení. V konaní nebol preukázaný žiadny výnimočný dôvod, ktorý by odôvodňoval podanie návrhu dva a pol roka od narodenia maloletej. Navrhovateľka bola objektívne schopná podať návrh už po narodení dieťaťa. Zdôraznil, že s určením bežného výživného v sume 90 eur súhlasí, nesúhlasí len s určením zročného výživného za obdobie od 22. 09. 2017 do 30. 04. 2021 vo výške 3 897 eur. Záverom zdôraznil, že o narodení dieťaťa, ako aj o tom, že má byť jeho otcom sa dozvedel až dva roky po jeho narodení, preto priznanie zročného výživného za dané obdobie nie je dôvodné.

16. Krajský súd v Nitre, ako súd odvolací (§ 34 Zákon č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok, ďalej len "CSP") preskúmal rozsudok súdu prvej inštancie v rozsahu vyplývajúcom z § 65 CMP, pričom nie je viazaný odvolacími dôvodmi v zmysle § 66 CMP, prejednal odvolanie bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a dospel k záveru, že napadnuté rozhodnutie súdu prvej inštancie v časti výroku IV. o stanovení určenia doby výšky vyživovacej povinnosti je potrebné zmeniť podľa § 388 CSP a v časti výroku V. o zročnom výživnom a výroku VII. o trovách konania je potrebné zrušiť podľa § 389 ods. 1 písm. c/ CSP a podľa § 391 ods. 1 CSP vec vrátiť tomuto súdu na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

17. Odvolací súd preskúmaním spisového materiálu zistil, že predmetom konania je návrh matky mal. W. ktorým sa domáhala určenia otcovstva voči R. M., ktorého označila za otca mal. W.. Maloletú W.

navrhla zveriť do svojej osobnej starostlivosti a otca zaviazať prispievať na jej výživu mesačne sumou 100 eur. Zároveň si uplatnila nárok na náhradu trov konania. Rozsudkom č. k. 7Pc/9/2020-134 z 21. apríla 2021 súd prvej inštancie rozhodol tak, že zastavil konanie o určenie otcovstva. Maloleté dieťa zveril do osobnej starostlivosti navrhovateľky. Ďalším výrokom určil, že právo zastupovať maloleté dieťa majú obaja rodičia. Otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletej od 22. 09. 2017 sumou 90 eur mesačne, ktoré je splatné vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Zročné výživné na maloleté dieťa za obdobie od 22. 09. 2017 do 30. 04. 2021 predstavuje sumu 3 890 eur, ktoré povolil otcovi splácať v mesačných splátkach vo výške 30 eur spolu s bežným výživným, počnúc prvou splátkou v mesiaci nasledujúcom po právoplatnosti rozsudku. Styk otca s maloletým dieťaťom neupravil. O trovách konania rozhodol tak, že navrhovateľke priznal náhradu trov konania voči otcovi.

18. Podľa § 388 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

19. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

20. Podľa § 105 písm. b/ CMP, konaniami vo veciach určenia rodičovstva sú konanie o určenie otcovstva.

21. Podľa § 110 CMP, s konaním o určenie otcovstva je spojené konanie o úprave výkonu rodičovských práv a povinností a o výžive maloletého.

22. Podľa § 35 ods. 1 Zákona o rodine rodičia maloletého dieťaťa, ktorí spolu nežijú, môžu sa kedykoľvek dohodnúť o úprave výkonu ich rodičovských práv a povinností. Ak sa nedohodnú, súd môže aj bez návrhu upraviť ich výkon rodičovských práv a povinností, najmä určí, ktorému z rodičov zverí maloleté dieťa do osobnej starostlivosti. Ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami. Ustanovenia § 24, 25 a 26 sa použijú primerane.

23. Podľa § 65 ods. 1 Zákona o rodine, ak rodičia maloletého dieťaťa spolu nežijú, súd upraví rozsah ich vyživovacej povinnosti alebo schváli ich dohodu o výške výživného.

24. Podľa § 62 ods. 1 Zákona o rodine, plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť.

25. Podľa § 62 ods. 2 Zákona o rodine, obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov.

26. Podľa § 62 ods. 4 Zákona o rodine, pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť.

27. Podľa § 62 ods. 5 Zákona o rodine, výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť.

28. Podľa § 75 ods. 1 Zákona o rodine, pri určení výživného prihliadne súd na odôvodnené potreby oprávneného, ako aj na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného. Na schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného prihliadne súd aj vtedy, ak sa povinný vzdá bez dôležitého dôvodu výhodnejšieho zamestnania, zárobku, majetkového prospechu; rovnako prihliadne aj na neprimerané majetkové riziká, ktoré povinný na seba berie.

29. Podľa § 77 ods. 1 Zákona o rodine, právo na výživné sa nepremlčuje. Možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie na dobu troch rokov spätne odo dňa začatia konania, ak sú na to dôvody hodné osobitného zreteľa.

30. Podľa § 65 CMP, odvolací súd nie je viazaný rozsahom odvolania vo veciach, v ktorých možno začať konanie aj bez návrhu.

31. Podľa § 66 CMP, odvolací súd nie je odvolacími dôvodmi viazaný.

32. Plnenie vyživovacej povinnosti rodičov k deťom je ich zákonná povinnosť, ktorá trvá do času, kým deti nie sú schopné samé sa živiť. Obaja rodičia prispievajú na výživu svojich detí podľa svojich schopností, možností a majetkových pomerov. Dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni rodičov. Každý rodič bez ohľadu na svoje schopnosti, možnosti a majetkové pomery je povinný plniť svoju vyživovaciu povinnosť v minimálnom rozsahu vo výške 30% zo sumy životného minima na nezaopatrené, neplnoleté dieťa, alebo na nezaopatrené dieťa podľa osobitného zákona. Pri určení rozsahu vyživovacej povinnosti súd prihliada na to, ktorý z rodičov a v akej miere sa o dieťa osobne stará. Ak rodičia žijú spolu, prihliadne súd aj na starostlivosť rodičov o domácnosť. Výživné má prednosť pred inými výdavkami rodičov. Pri skúmaní schopností, možností a majetkových pomerov povinného rodiča, súd neberie do úvahy výdavky povinného rodiča, ktoré nie je nevyhnutné vynaložiť (§ 62 ZoR).

33. Vo všeobecnosti platí, že konkrétna výška výživného je ovplyvňovaná faktormi ako na strane výživou oprávneného, tak aj na strane výživou povinného. Na strane oprávneného dieťaťa je potrebné skúmať jeho skutočné odôvodnené potreby s ohľadom na zákonnú mieru povinnosti rodiča, ktorá je daná tým, že dieťa má právo podieľať sa na životnej úrovni svojich rodičov. Oprávnené potreby pritom nezahŕňajú iba stravovanie, ale sú dané širšie jednak potrebami, odevnými, zdravotnými, kultúrnymi a závisia predovšetkým od veku, zdravotného stavu, schopností živiť sa sám, schopností starať sa o seba a podobne. Medzi odôvodnené potreby nepatria len pravidelné mesačné výdavky, ale aj náhodné výdavky, ktoré napríklad súvisia so zdravotným stavom oprávneného ako sú napr. liečebné náklady. Súd na ne musí pri určovaní výživného prihliadnuť. Na strane oprávneného sa tiež skúmajú jeho schopnosti, možnosti a majetkové pomery, existencia a počet iných osôb povinných poskytovať výživu a ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery, počet nimi vyživovaných osôb a výška takéhoto výživného ako i vyživovacia povinnosť iných povinných voči týmto osobám. Na strane povinného rodiča je nevyhnutné prihliadnuť na okruh osôb, ktoré sú povinné poskytovať výživné dieťaťu a výšku a spôsob už poskytovaných plnení, kde je potrebné zohľadniť tiež starostlivosť o dieťa a jeho domácnosť. Okrem uvedeného na strane povinného rodiča je vždy potrebné prihliadnuť k počtu, druhu, výške a dôvodnosti iných vyživovacích povinností a zároveň na okruh osôb, ktoré sú povinné týmto oprávneným poskytovať výživné, ich schopnosti, možnosti a majetkové pomery. Súd je povinný prihliadať tiež na zárobkové možnosti povinných rodičov podľa príjmov z obdobia pred zmenou zamestnania vtedy, ak sa preukáže, že to bol rodič, ktorý sa vzdal bez vážneho dôvodu výhodnejšieho zamestnania alebo zárobku. V takom prípade je súd povinný skúmať dôvody, ktoré ho viedli k strate na príjmoch alebo majetku.

34. Odvolací súd sa zaoberal vecnou správnosťou rozhodnutia v časti výroku o určení výšky vyživovacej povinnosti otca k mal. W. M. a v časti výroku o zročnom výživnom, ktoré vzniklo priznaním nároku na výživné odo dňa narodenia mal. W. t. j. od 22. 09. 2017 do rozhodnutia súdu prvej inštancie čo predstavuje celkovo 3 897 eur, ktoré mu povolil splácať v mesačných splátkach vo výške 30 eur spolu s bežným výživným.

35. Pokiaľ ide o určenie výživného vo výške 90 eur, odvolací súd súhlasí s určením výživného v tejto výške, pretože vychádza z riadne zisteného skutkového stavu, dôsledne zameraného na zistenie majetkových pomerov oboch rodičov, ako aj odôvodnených potrieb oprávnenej osoby - mal. W. Súdom prvej inštancie priznanú výšku nespochybnila ani matka ani otec maloletej. Otec maloletej výlučne nesúhlasil s priznaním výživného za čas od narodenia mal. dieťaťa do podania návrhu pre existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, pretože nezhliadol žiaden taký dôvod, ktorý by odôvodňoval také rozhodnutie súdu, že priznal výživné odo dňa narodenia maloletej a nie od podania návrhu na určenie otcovstva, s ktorým je obligatórne spojené aj konanie o úprave styku s maloletým dieťaťom a určenie vyživovacej povinnosti. Namietal neexistenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa, ktoré by bránili matke podať predmetný návrh skôr, teda nie až po približne 2 a pól roku od narodenia mal. dieťaťa.

36. V kontexte súdom prvej inštancie aplikovaného § 77 Zákona o rodine odvolací súd uvádza, že právo na výživné sa nepremlčuje, možno ho však priznať len odo dňa začatia súdneho konania. Výživné pre maloleté dieťa možno priznať najdlhšie za dobu troch rokov spätne, ktoré sa počítajú odo dňa začatia konania, bez ohľadu na to, či konanie bolo začaté na návrh, alebo z úradnej povinnosti. Súd v týchto prípadoch nie je viazaný návrhom, sám musí určiť začiatok, kedy povinný prestal platiť výživné, alebo ho platil v obmedzenej miere. Pri určovaní výživného za minulé obdobie súd zisťuje,

aké boli konkrétne schopnosti, možnosti, zárobkové pomery povinného, potreby dieťaťa, prihliada na už poskytnuté plnenia, poskytovanie bývania, osobnej starostlivosti a hodnotí aj ďalšie zákonné kritériá. Zákonná podmienka existencie dôvodov hodných osobitného zreteľa pre spätné priznanie výživného vyplýva okrem iného zo snahy o zamedzenie špekulácií a zneužívania možnosti priznávať výživné pre maloleté dieťa. Sprísňujúca úprava od oprávnených vyžaduje zodpovedný a včasný prístup k riešeniu tejto otázky, t. j. aby návrh na určenie výživného podávali bez zbytočného odkladu pri naplnení zákonných podmienok. Pokiaľ však z určitých dôvodov, ktoré možno posúdiť ako výnimočné, účastníci žiadajú o určenie výživného s časovým odstupom a v ich konaní nemožno vidieť snahu o zneužívanie tohto inštitútu, súd môže výživné priznať aj spätné. Dôvody hodné osobitného zreteľa bude treba posúdiť podľa konkrétnych okolností prípadu. Výnimočným dôvodom nebude neznalosť možnosti uplatňovať si výživné. Obdobne to bude v praxi sa často vyskytujúcich prípadoch, keď medzi rodičmi dôjde k osobným konfliktom a tento inštitút využívajú ako formu osobnej pomsty a snahy vyťažiť od druhej strany najvyššiu možnú sumu, neraz aj bez ohľadu na skutočné záujmy dieťaťa. Relevantným dôvodom by mohol byť zdravotný stav oprávnenej osoby, ktorý jej zabránil včas uplatniť nárok, konanie, ktoré má znaky trestného činu spočívajúce v bránení uplatnenia nároku na výživné (vyhrážky, násilie).

37. Preskúmajúc dôvodnosť podaného odvolania odvolací súd dospel jednoznačne k záveru, že v danom prípade neboli zistené žiadne také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali priznanie výživného spätné od 22. 09. 2017 do podania návrhu na súd matkou mal. W.. Podľa odvolacieho súdu nemožno opomenúť skutočnosť, že v danej veci bol podaný primárne návrh na určenie otcovstva mal. W., s ktorým je obligatórne spojené konanie o úprave rodičovských práv a povinností a určenie vyživovacej povinnosti k mal. dieťaťu, pričom matka tak konala až po viac ako dva a pol roku od narodenia maloletej dcéry. Logicky teda otec nemal a ani nemohol mať vedomosť o tom, že by mal byť otcom maloletého dieťaťa, vo vzťahu ku ktorému titulom otcovstva vznikli určité povinnosti, medzi inými aj vyživovacia povinnosť. Matka navyše v konaní netvrdila (a ani neboli preukázané) dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali jej konanie, ktoré odvolací súd považuje za laxný prístup matky vo vzťahu k právam maloletej dcéry, a to nielen určenia výšky výživného, ale najmä pokiaľ ide o určenie otcovstva a tým spojenú úpravu rodičovských práv a povinností k maloletej. Matka z dôvodov, ktoré nielenže neuviedla, ale ani netvrdila (existenciu skutočností, ktoré by jej bránili podať návrh skôr), opomenula z dôvodov súdu neznámych prihliadať na najlepší záujem mal. dcéry, v záujme ktorej jednoznačne je, aby vedelo, kto sú jeho biologickí rodičia, teda nielen matka, ale aj otec. Matka sa tak svojvoľne rozhodla konať so značným odstupom času od narodenia maloletej a podať návrh na určenie otcovstva až po viac ako dvoch rokoch, od narodenia mal. W., pričom po približne rovnakom čase oslovila aj otca maloletej s tým, že by mal byť otcom jej dcéry. Skutočnosť, že otec mal. W. ihneď nepristúpil k tomu, že by súhlasným vyhlásením rodičov svoje otcovstvo uznal, však nemôže byť na jeho ťarchu, hoci si bol vedomý, že s matkou maloletej v rozhodnom období súložil. Skutočnosť, že tvrdeniam matky uveril až v konaní pred súdom, kedy dobrovoľne na nariadenom pojednávaní otcovstvo uznal, rovnako tak nemožno pričítať na jeho ťarchu. Primárne však vo vzťahu k určeniu výživného spätné je potrebné mať na zreteli, že matke v podanom návrhu nebránili žiadne objektívne ani subjektívne okolnosti, pričom odvolací súd už naznačil, že môže ísť napríklad o nepriaznivý zdravotný stav matky, vyhrážky zo strany otca, násilie, či iné skutočnosti. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie nevzhladol z vykonaného dokazovania také dôvody, ktoré by matke bránili podať návrh na úpravu práv a povinností k maloletého (zahrňujúci v sebe i nárok maloletého dieťaťa na výživné) skôr.

38. V časti zročného výživného, ako aj v časti náhrady trov konania, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušil, keď nemal podmienky pre potvrdenie, ani zmenu rozhodnutia v tejto časti. V čase rozhodovania odvolacieho súdu neboli súdu známe platby výživného v prospech maloletej, z ktorého dôvodu odvolací súd nemohol ustáliť zročné výživné za obdobie od 01.09.2014 do rozhodnutia súdu. Povinnosťou súdu prvého stupňa bude preto zistiť dotazom na účastníkov konania aktuálnu výšku zročného výživného a rozhodnúť i o trovách konania účastníkov.

39. Vzhľadom k uvedenému odvolací súd v časti výroku o výživného, resp. priznania výživného spätné odo dňa narodenia mal. W. do podania návrhu matkou zmenil v zmysle § 388 CSP tak, že otec je povinný platiť na výživu maloletej W. M., nar. XX. XX. XXXX výživné v sume 90 eur mesačne počnúc od 26. 03. 2020, a to vždy do 15-teho dňa v mesiaci vopred k rukám matky maloletej a pokiaľ ide o výrok V. o určení zročného výživného výrok VII. o náhrade trov konania zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

40. Toto rozhodnutie prijal senát odvolacieho súdu pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 druhá veta Civilného sporového poriadku v spojení s § 3 ods. 9 posledná veta zák. č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP). Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), to neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).